

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

-8-

Ἡ ὥρα τρεῖς. — Ὁχ! τὸ ζηλεμένο σου, ὄχ! τὸ καλὸ σου τὸ γράμμα, γεμάτο ἀγάπη, χάρδια γεμάτο. Διαβάζοντάς το, ἔχουσα ὅσα δάκρυα μπορῶ νὰ χύσω, ἔκλαιγα ὅσα κλάματα ἔχω νὰ κλάρω.

Μ' ἀγαπᾷς, μ' ἀγαπᾷς, ὄχ! πῶς μ' ἀγαπᾷς; Κωστή μου! Τὸ διάβασα, τὸ ξαναδιάβασα κι ἀκόμη δὲν τὸ χορταίνω. Ἦθελα ματάκια μου, νὰ σὲ πάρω στὴν ἀγκυλιά μου, καὶ νὰ σὲ νανουρίσω, σὰ νὰ εἴπουνε κατένα παιδάκι, παιδάκι λατρεμένο, καὶ νὰ σοῦ ἀποκλήσω τὰ μάτια σου τὰ κακόμοιρα, γιὰ νὰ σοῦ ἀποπονηρίσω τὰ δάκρυα, καὶ νὰ σοῦ χαδέρω μὲ τὰ πιὸ τρυφερά μου τὰ χάρδια, μὲ τὰ πιὸ γλυκά μου, τὴ φτωχή σου, τὴν δόλιπη τὴν καταπονημένη σου τὴν καρδιά.

Πῶς μ' ἀγαπᾷς, πῶς μ' ἀγαπᾷς, πῶς πρέπει νὰ μ' ἀγαπᾷς μὲ ἀλόγητη ἀγάπη κι ἀταίριαστη, γιὰ νὰ μαντέβῃς πάντα καὶ πάντα ὅ τι μοῦ περῶ εἶσαι ἀπὸ τὸ ρού, ὅ τι μοῦ γίνεται στὴν καρδιά, γιὰ νὰ νιώθῃς οὐγκαῖρα μαζί μου, ἀπὸ μακριὰ μακριὰ πὸν εἶσαι, τὴν ἀπελπισιὰ καὶ τὴ λαχτάρα μου, γιὰ νὰ πονῆς ὅπως πονῶ κ' ἢ δύστηχὴ σου ἢ φιληγάδα. Δὲν εἶναι ἀλήθεια, Κωστή μου καλέ, τρυφερό μου, πανάγαθε Κωστή, ἀγαπητέ μου, ὄχ! τόσο μου ἀγαπημένε; Τὴν ὥρα πὸν ἔκλαιγα, ἔκλαιγες καὶ σὺ, ἀναστενάζες τὴν ὥρα πὸν ἀναστενάζα, γιατί, ἀπὸ τὰ γράμματά σου τὰ ἴδια τὸ βλέπω, κι ὁ πιὸ μάθρος, ὁ πιὸ θαυμάσιος κημὸς ἔμπαινε καὶ καθότανε καὶ ἴσοιτρωνε, λές, τὴν ἴδια στιγμή, σὺς δύο μας τὶς ψυχές, πὸν διάστημα τὶς χωρίζει ἀπέραντο, μὰ πὸν ἀγάστη ἀγάπη τὶς συνενώνει.

Κ' οἱ δύο μας εἶσαι, εὐὸν στὴ Βενετιά, ἐγὼ σὲ θονά μας, γράμαμε τὴν ἴδια ὥρα τὰ ἴδια γράμματα, μὲ τὰ ἴδια δάκρυα, μὲ τὸν πόνο τὸν ἴδιο, μὲ τὰ ἴδια, τὰ ἴδια τὰ λόγια τῆς ἀπελπισιᾶς καὶ τῆς ἀγάτης. Καὶ τὴν προπερασμένη ἐκείνη τὴν κεριακή, τὴν ἴδια τὴν ὥρα κ' οἱ δύο μας, Κωστή μου, τάποξεγάσαμε ὅλα, θυμηθήκαμε τὴν ἀγάπη μας μονάχα καὶ νιώθαμε τὰ χάρδια μας καὶ νιώθαμε τὰ φίλιά μας καὶ μᾶς φαινότανε πῶς ξεψυχοῦσαμε στὴν ἀγκαλιά ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου σου.

Ἄχ! πές μου τώρα, μὰ πές μου, τὸ θαρρεῖς ἀλήθεια πῶς ἀγάπη τέτοια, σὺν τὴ δική μας, φανερώθηκε σὺν κόσμο ποτέ; Τὸ βλέπεις, τὸ λοιπόν, τὸ λές κι ἀπατῶς σου ὅπως σοῦ τὸ λέω, εἶναι ἢ ἀγάπη μας πάρα πολλή, θὰ μᾶς σκοτώσῃ. Τί, μὰ τί λές νὰ κάμαμε, σὲ τί νὰ γαίξουμε, φίλε, γιὰ νὰ μᾶς εἶναι ἢ τύχη τόσο ἀσπλαγῆ; Τί ἁμαρτία ἢ ζωὴ μᾶς εἶχε φορτωμένη, κ' ἐπρεπε νὰ τιμωρηθῇ, γιὰ νὰ καταδικαστοῦμε νὰ τὴν ποφέρουμε τὴ ζωὴ, μὲ τόση κι ἀγιάτρεφτη στὴν καρδιά μας ἀπελπισιὰ; Γιατί τάχα ἢ μοῖρα νὰ μᾶς ἀναγκάσῃ νάγαπιούμαστε ξεφρενιασμένα, πόθος νὰ μᾶς καίῃ πὸν δὲ σθῆνει, ἀφοῦ ποτέ μας δὲ θὰ παρθοῦμε, ἀφοῦ δὲν ἔχουμε μῆτε τὴ φτωχή τὴν παρηγοριά νὰ σμιζοῦνε τὰ καημένα μας τὰ δάκρυα. Ἄχ! καὶ τί μᾶς ἀπόμεινε; Μήπως δὲν τρέ' μου κάθε στιγμή καὶ γιὰ τὴν κακόμοιρή μας τὴν ἀλλήλογραφία — τὸ μόνο μας, τὸ στερόν μας τὴν ἄσπ

— μήπως δὲ φοβοῦμαι μὴν τύχη κ' ἓνα γράμμα παραπέσοι, μὴν τύχη κι ἄξια νὰ πάῃ ὁ ἄλλα χέρια; Τὰ γράμματά μας, ὄχ! ὅπου ὁ καθένας μας δίνεται τοῦ ἄλλου σου, ψυχὴ καὶ σῶμα, τὰ γράμματά μας μποροῦνε τουλάχιστο νὰ μᾶς τὰ ἴσοιτρωνε! Ἀρκεῖ μᾶς κοστίζουνε μᾶς τοὺς ἴδιους. Κι ἀλήθεια τὸ θάρρεψες ποτέ; μὲ τὰ σιωπὰ σου, ἀγαπητέ μου, πῶς δταν ἀναγαλλιάζω καὶ λιώνω, διαβάζοντάς τις σελίδες πὸν μοῦ γράφεις, τὶς μεγάλες σου λατρεμένες σελίδες, ὅπου αἶνοι σὲ δάφτες τὴν ψυχὴ σου, μεθρημένη, θαρρεῖς πῶς καμὶ σταιλιὰ πίκρα δὲ μοῦ γαρμακώσῃ τὴ χαρὰ μου; Δὲν τὸ κατὶλάδες πῶς θυσανίζομαι καὶ πῶς τρώγομαι καὶ πῶς ἢ συνειδήσῃ μου μὲ κατακαίει, σὺν τὸ σιλλογοῦμαι πῶς θυσανίζεις ὁλοένα τὴν ποιήσῃ σου στὴν ἀγάπη σου — τὴν ποιήσῃ σου τὴν παρόμοιη πὸν τὴν ἀγαπῶ καὶ πὸν τὴ σέβουμαι, πὸν θὰ ἤθελα νὰ διῶ τὸν κόσμο ἀλάκαιο μὰ μέρα νὰ τὴ σέβεται σὺν καὶ μέρα;

Ναί, ἀγκυλιὰ μου ἐσὶ, τὸ ξαίρω πῶς ποτέ σου δὲ θὰ παραπονεθῆς γιὰ τὴ ζωὴ σου πὸν πάει πέρα γιὰ πέρα χαλασμένη, ρηματομένη, γιὰ τὴν ποιήσῃ σου πὸν δὲν μπορεῖ νὰ νιώσῃ τὰ γερά της τὰ θεόβρατα, γιὰ τὴν ἄρρασί σου τὴν ἀφανισμένη, τὴ σκοτωμένη.

Μὰ ἐγὼ, γὼς μου πονημένο, πάντα γιὰ τοῦτο θὰ κλαίω καὶ πάντα θὰ καταριόμαι τὸν ἐαυτό μου. Μὴν ἀπυτιᾶς, μὴ μοῦ ἀπαντήσῃς τίποτα. Αἰχῶς ἐμένα, δὲχῶς τὴν ἀγάπη μου, δὲχῶς τὸν πόνο μας τὸν ἀπέραντο, ὄχ! τὸν τόσο μεγάλο, ποι', σὺν τὸ ρέμα τὰ δάσπαστο καὶ τὸ φοροκιομένο, παρσάσῃ καὶ τραβᾷ καὶ καταστρέγει καὶ καταχάλει ὅ τι θρεθῆ μποροῦν τὰ του, θὰ εἴπουνε ἴσχυος, ἄν ὄχι γυτσιασμένους καὶ θὰ πολεμοῦσε καὶ θὰ δούλεδες μὲ θάρρος.

Μὴ φωνάζεις, μὴ λές ὄχι. Τέτοια εἶναι ἢ ἀλήθεια — ἢ φριχτή. Καὶ τί σοῦ δίνω ἐγὼ, τί σοῦ ἀνταποδίνω γιὰ ὅσα εὐὸν μὲ τὴ χαρὰ τῆς καρδιᾶς σου μοῦ θυσανίζεις; Σοῦ ἀνταποδίνω κημὸς, δάσπασα, καὶ δάκρυα. Ἡ ἀνταποδιστὴ σου τέτοια εἶναι. Τὴ ζωὴ μου τὴν ἔχεις, ἔχεις καὶ τὴν ἀγάπη μου. Κωστή μου. Μὰ τί μπορεῖ νὰ εἶναι, τί σημασία μπορεῖ νὰ τὴν μὴ γυναικίσιου ζωὴ; Καὶ τί μπορεῖ νὰ εἶναι ἢ φτωχὴ μου ἢ ζωὴ ἐμένα, πὸν ἄρχιζε κάτι νὰ εἶναι τὴ μέρα ὅπου πάτησες στὴ ζωὴ μου ἐπὶ γιὰ νὰ στράψῃ, γιὰ νὰ τὴν ἀποφωτίσῃς ἀλάκαιοι μὲ τὴν πιὸ ἀπέραντη ἀγάπη, μὲ τὸν πόνο τὸν πιὸ ἀπέραντο πὸν φανερώθηκε ποτέ; στὴν οἰκουμένη;

Τί μπορεῖ νὰ εἶναι ἢ ζωὴ μου ἐμένα ἢ φτωχὴ, σὺν τὴ συγκρίνω μὲ τὴ δική σου, τὴν ὄρατα, τὴ γενναία σου ζωὴ, γεμάτη ὀλόχρως ἐλπίδες; Τοῦ κάκου μου λές πῶς δὲχῶς ἐμένα, δὲχῶς τὴν ἀγάπη μας, τίποτα γιὰ σένα δὲν ὑπάρχει, μήτε ποιήσῃ, μήτε καμὴ ἐλπίδα, πῶς ἢ ζωὴ σου εἶναι ἢ ζωὴ μου. Ἄχ! τὴ ζωὴ μου! Ἦθελα νὰχω χίλιες ζωές, ὅλες μὰ μὰ νὰ σοῦ τὶς δώσω, χωρὶς ἓνα παραπονοῦ μονάχα. Μὲ τὴ δική σου μαζί, Κωστή μου καημένε, πάνε πέρα γιὰ πέρα χαμένοι θησαυροὶ ἀτίμητοι, πετράδια λογιῶ λογίων, μαργαριτάρια καὶ διαμάντια, σπλάδια τῆς πατρίδας καὶ τοῦ κόσμου. Εἶναι φριχτή, ὁ

μαρτία, κρίμα οσοστό. Δεν πρέπει, δεν πρέπει διόλου. Άχ! πώς, μα πώς να κάμω για τόνομα τοῦ Θεοῦ;

Ἡ ὥρα ἐννιάμισι τὸ βράδι. — Ἀγάπη μου, Κωστή μου, σόπα, σόπα, να μὴν τάκοῦσω κι ἄλλη φορὰ. Σὰ μὲν ἔγραφε τὸ γράμμα σου σήμερα, σὺν ἔπιαισι τὸν πλίκου μὲ τὰ χέρια μου, τὸ ἤξαιρα, γαντάπον, τὸ ἤξαιρα πὼς καὶ τέτοιο θὰ μὲ πῆς. Καὶ τὸ πρόσμενα τόσο πολὺ, πὸν γὰ μὴ μὲν τὸλεγε, θαρρῶ πὼς θὰ μὲ λήπει, θὰ νόμισα ἴσως πὼς δὲ μ' ἀγαπᾷς ὅσο ἐγὼ σ' ἀγαπῶ, καὶ καὶ μὲν γυῖβεις. Μὲ κατατάραξε τόσο, πὸν πῆρι ἐγὼ ἐπὶ ἀπάνω μου κ' ἔκαμα σὰ να μὴν εἶχα διαβάσει τίποτα καὶ τὰποῦμαι ὅπου σοῦ ἔγραφα, δὲν τὰποκοιτοῦσα νὰ σοῦ κάμω λόγο γι' ἀπὸ τὸ πὸν μὲν λές. Τὸ γράμμα σου μὲν μεθῆσε τὸ εἶναι μου ὅλο τόσο πολὺ, πὸν δὲ δάβρωσα μῆτε τὴ δύναμη νὰ σοῦ πῶ λέξη. Ἐπρεπε πρῶτα χωρὶς ἄλλο νὰ σπνεῖξο, νὰ τὸ σιλλογιστῶ, νὰ σπνῶ σὶ σὺγκλά μου.

Ἄκουσε, Κωστή, ἄκουσε, ἦλε μου καταπαθισμένε, ἄκουσε, ἦως μου. Φοβοῦμαι μήπως σ' ἀπὸ τὸ πὸν μὲν γράμεις στοιχάσιγκες μόνο καὶ μόνο τὴ γιοχὴ μου τὴν ἀγάπη, πὸν ὅλα κι ὅλοι τὴν κατατρέχουνε καὶ θένε νὰ τὴν ἀποπειλαρώσουνε, καὶ πὸς τίποτις ἄλλο δὲν ἐβαλες μὲ τὸ νόου σου. Καὶ μένα μὲν εἶναι ἀδιάφορο σὶνὸν κόσμο τὸ καθεὶς καὶ μοναχὰ τὴν ἀγάπη μας κοιτάζω. Μὰ, νὰ μὲν εἶναι ἀδιάφορα ὅλα ἢ νὰ μὴ μὲν εἶναι, λέγει τὸ ἴδιον τὸ χρέος δὲν μποροῦμε νὰ τὸ κάμουμε νὰ μὴν εἶναι χρέος, καὶ ἐπάρχουνε κἀκε γρέη, πὸν καὶ σέ, Κωστή μου, καὶ γὼ, ἢ δίστιχὴ σου ἢ Μύρω, τὰχουνε γιὰ ἱερά. Δὲν ἔαιρω ἂν ἢ μάννα θὰ μὲν δώσω τὴν κατὰ τὴς ἢ ὄχι, σὰ μὲ πᾶρη τὸ βαπόρι καὶ γέρω κ' ἔρω νὰ σὲ βοῶ. Ἄγου δὲ θὰ στεγαυοῦμαι, μὲν γράμεις, κι ἀγοῦ εἶπε πὼς θὰ μὲ καταραστῆ, ἂν παντρεθῶμε, γλυτόνουμε κι ἀπὸ τὴν κατὰρα, μὲν καὶ δὲν εἶμαστε παντρεμένοι.

Ἄχ! Κωστή μου, δὲν πιστέβεις τάχα πὼς ἀστεγάνωτοι νὰ ζῶμε μᾶζι, γιὰ τὴ μάννα εἶναι τὸ κρίμα πολὺ πὸν τρουερό; Ἄς εἶναι ὄποις, Ἄς ἐπαθῶμε, πὸν λές, πὸς βλέποντάς με γεβγάτη, σὶνὸν πρῶτη ἀνάρα, σὶνὸν ἀνηξαιριά τὴς τὴν πρῶτη, ὅπου νὰ μάνη τί ἔγραψα, θὰ μὲ γρεβῆ, ἄλλο δὲ θὰ σιλλογιστῆ πρῶτὸ νὰ γωνάξῃ τὸ παιδί τὴς καὶ πὼς κατόπι πᾶ ἔρχουσι σὶνὸν καὶ τὴ χροῖσκεις καὶ μὲν δίνεις μάλιστα τὸ λόγο σου καὶ μὲν δεδουῖνεις πὼς τὰ σιάζεις ὅλα.

Κωστή μου, ἄχ! ἔχεις πολὺ λάθος καὶ δὲν τὴ γνωρίζεις. Μπορεῖ νὰ μὲ γρεβῆ, μπορεῖ νὰ μὲ γωνάξῃ, μὰ ἔαιρε το πὼς θὰ θυμῶσῃ φοβερά καὶ πὼς ποτέ τὴς δὲ θὰ μὲν τὸ συχωρέσῃ. Μὴν ἔχεγῆς πὼς προσοῦ νάβρω, ἔκαμε τὴ μεγάλη τὴς τὴν ἀρροῖσια καὶ πὼς ἀπὸ τίτις θυμῶνει γιὰ τὸ παρμικρό, κ' ἔτσι μπορεῖ νὰ τὴς κατεβῆ καὶ κανένας θυμὸς πὸν ἄξαιρα καὶ μῆς τὴ σκοιῶνει. Κατάλαβες, ἦως μου, πὼς ὅποις ἀπ' ἀπὸ, ἄλλη κατὰρα δὲν ἔχω ἀνάγκη. Ἐγὼ θάχω τὸ κρίμα, ἐγὼ μόνη, ἀφοῦ θὰ εἶμαι ἢ αἰτία, ἐγὼ. Τὲ νὰ σοῦ πῶ, Κωστή μου; Ὅσο ἢ μῆτερα ζῆ, ὅλα θὰ τὰ ποφέρω, ἂν εἶναι καὶ νὰ πεθάνω... Ἀλλιῶς νὰ κάμω δὲν μπορῶ καὶ δὲν πρέπει, καὶ σοῦ τὸ ξαναλέω, δὲν πρέπει γιὰ τὴν ἀγάπη μας τὴν ἔβια.

Ἄκουσέ, Κωστή, Κωστή, Κωστή, λυπήσου τουλάχιστο τὴν ἀγάπη μας ἄχ! γονατισμένη σὲ παρακαλῶ, ἦλε μου εἶπ. Ἀπογᾶσιου πὼς θὰ σοῦ θυμῶσω ἐσένα δὲ ἀγαπῶ, τοὺς δικούς μου ὄλους κι ὅλα, ὅλα, μὰ ὅλα σὶνὸν κόσμο, ἐσένα πὸν εἶσαι ὁ ὄφρατός μου, ἢ ἀγάπη μου εἶπ. Τὴ μάννα μου θυμῶ, καλέ μου, ὄχι, τὸ βλέπεις, δὲν μπορῶ, δὲν μπορῶ. Κωστή, σοῦ τὸρμίζουμαι ἀπάνω σὶνὸν κεφάλι σου τὸ λυτρεμένο μου, γιὰ τόνομα τὴς ἀγάπης μας τὴς ἴδιας, δὲν πρέπει νὰ κάμω με τίτιο πρᾶμα. Τὸ νῶθω, ἔχω τὴν πεποιθση πὼς θὰ καταλάβουμε, πὼς ἀπὸ τὸ θὰ σταθῆ τὸ δουτέχημα τὸ δουτῶ μας. Τὰ τελεγεταῖα τὴς τὰ γρόνια, ἦλε μου, ἄς τὰ σεδουσιῶμε κατόπι κάνεις μᾶζι μου ὅτι θέλεις. Ἄχ! καὶ μήπως δὲν τὰ ξαίρεις, καὶ μήπως σὶνὸν καὶ μένα δὲν τὰ νῶθεις, ἀπὸ τὸ πὸν μὲν λέω; Ἄκουσέ μου εἶπ καὶ πανάκριβε, μὰ δὲν τὸ βλέπεις πὼς κοιτέβω νὰ τρελαθῶ μόνο καὶ μόνο μὲ τὴν ἰδέα πὼς τὴ ζωὴ σου εἶσι τὴν καταστρέγω, τοῦ μεγάλου σου τοῦ νου τὴ ζωὴ, πὸν μποροῦσε νὰ εἶτανε τόσο μεγάλη, τόσο μυγαδική! Τρέμω σὶνὸν τὸ σιλλογιστῶμαι πὼς πάνε γυμένα τόσο καὶ τόσο πὸν θὰ μῆς γεννοῦσε ὁ νους σου. Ἄθρη θὰ σοῦ γράψω περισσότερο, Κωστή μου. Ἄπῶφε πᾶ εἶμαι ἀποκαυομένη, σπυσιμένα τὴ κόκκαλά μου, κομμάτια. Μοῦ ἦρθε ξαγρικὰ ἔνας πορολέγαιος πὸν μὲ σκοιῶνει. Κωστή μου, σ' ἀγαπῶ, καθὼς δὲν ἀγάπησε κανένας ποτέ του κ' ἦθελα νὰ σοῦ τὸ δείξω νὰ τὸ καταλάβῃς ἀπὸ τίς θυμῶσις τίς μεγαλῆτερες πὸν ποίτες ἀνθρώπινη καρδιά στοιχάσιγκε γιὰ τὴν ἀγάπη.

Σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ καὶ σ' ἀγαπῶ. Ἄχ! δὲν τὸ ξαίρεις, δὲν τὸ βλέπεις ὁ ἴδιος πὸς καὶ πόσο; Φῶς μου, πρέπει νὰ σ' ἀγῆσω, εἶναι μεσάνυχτα καὶ δύναμη δὲ μὲν ἀλόμεινε πᾶ. — Σὲ γιῶ, σὲ καταγιά για τὰ κατὰ τὰ λόγια. Κωστή μου, πὸν μὲν γράμεις, σὲ φιλῶ γιὰ τὰ χᾶδια σου τὰ θεόγλεκα, τὰ τρουερά, τὰ πανάραθα. Σὲ γιῶ γιὰ τὴν τόση σου τὴν ἀγάπη. Ἐσένα ἔχω σὶνὸν κόσμο μονάχα, ἐσένα σὶνὸν κόσμο πὸν νὰ μ' ἀγαπᾷς ἀληθινά. Τὸ ξαίρω, ἀπὸ μὲν ἦσε μέλη, καὶ ποτέ μου δὲν ἀντειρέθηκα τόση καλοσύνη καὶ τόση ἀγάπη.

Μάτια μου εἶπ, πάντα νὰ μὲ βαστῆς νὰ μὴν πέγω, νὰ μὲν δίνης φᾶρος, πάντα νὰ μὲ λυπῶσαι. πὸν πὸν μὲ τὸ παρπᾶνω. Σ' ἀγαπῶ καὶ πᾶλε σ' ἀγαπῶ, κι ὅλο σ' ἀγαπῶ καὶ πὸν καὶ πεδαῖνω καὶ θὰ ἦθελα, ὄχ! ναι, θὰ ἦθελα νὰ πεθάνω. Τᾶλλα κατόπι θὰ σιαζόντανε τότες, μονάχα τοὺς καὶ πρῶτα πρῶτα γιὰ ἐσένα θὰ εἶτανε τύχη ὁ θάνατός μου, σοῦ τὸρμίζουμαι. Σ' ἀγαπῶ, Φιλὶ τὰ χεῖλια σου τὰγαπημένα. Πρέπει τὸ γράμμα νὰ γένη πρῶτὸ πρῶτ.

Τρίτη, ὥρα ἐννιά τὸ πρῶτ. — Σηκώθηκα μάνη μάνη καὶ νὰ σου με. Τὲ νύχτα πᾶλε εἶτανε τούτη πὸν πέρασα! Κωστή μου, δὲν θέλω, δὲν μπορῶ τὸν βουλλῶσω τὸ γράμμα μου, δίχως νὰ σοῦ πῶ μὲν καλημέρα. Θάγρησῶ τᾶλλο ἀμέσως. Σκλερὸ μὲν πέφτει νὰ σοῦ ἀφίρω γειὰ ὡς καὶ σὶνὸν χαρτὶ ἀπάνω, σὰ σοῦ γράψω. Δὲν ἔπρεπε μῆτε τὰ γράμματά μας νὰ τελεῖουνε. Κωστή, Κωστή μου, Κωστή, λυτρεμένη μου, τρελά σ' ἀγαπῶ κι ἀπειλιομένη καὶ μὲ πᾶθος ἀπέραντο καὶ μέρα νύχτα μὲν ἀρέσει νὰ σοῦ τὸ γωνάξω καὶ σοῦ σιέλω τὰ φιλιὰ μου ὅλα, τὰ πὸν φλογερά φιλιὰ μου. Τὸ παιδί σου

Ἡ Μύρω σου

ΕΝΤΕΚΑΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

Τρίτη, ἑννιά κ' εἴκοσι, τὸ πρῶτ.

Μόλις ἔκλεισα κ' ἔδωσα τὸ γράμμα μου. Ἀκόμη ἕνα γράμμα κ' ἔπειτα τρέχω νὰ συγγνωστῶ λιγάκι. Θέλω νὰ μὲ βρῆ ἔτοιμη, σὺν ξανάρθῃ ὁ δοῦλος, γιατί τοῦ εἶπα, πῶς ἂν τύχη καὶ δὲν προηγάσῃ νὰ νοστήσῃ τὸν ἀλίκο στὴν πόστα, νὰ μοῦ τογὲ φέρῃ πίσω κ' ἔτσι πάω μοναχὴ μου καὶ θάζω τὸ γράμμα. Πιὸ σίγουρο, κ' εἶμαι πιὸ ἡσυχῆ. Σ' ἀγαπῶ.

Ἡ ὥρα τέσσερεις τ' ἀπόγεμα. — Κωστή μου, Κωστή μου, εἶμαι ἄνω κάτω πὸν δὲν μπορεῖς μήτε σὲ νὰ τὸ φανταστῆς. Ἄσκησε τὸ γράμμα μου στὴν πόστα. Καρμμένο μου ἐσὺ, ἀγαπητό μου, πουλάκι μου ζηλεμένο, δὲ θὰ σοῦ φέρουνε, τὴ μέρα πὸν τὸ προσμένεις, τὸ γράμμα, τὸ μεγάλο μεγάλο γράμμα τῆς Μύροως σου, καὶ θάπομεινῆς πέντε μέρες ἀλάκαιρες, δίχως εἰδηση καμιά μου, δίχως τίποτις ἀπὸ μένα, καὶ θὰ λυπῶσαι καὶ θὰ δέρονσαι πὸν δὲ θάχῃς μήτε πὸν χάδια τῆς Μύροως σου. μήτε τὸ γιὰ τίς. Ἄχ! θὰ λυπῶμαι, θὰ δέρονμαι καὶ γώ, γῶς μου. Ναι, ναι, νὰ τὸ ξαίρῃς, Κωστή μου, πὸς θὰ εἶμαι δύστυχη σὺν καὶ σένα, θησαυρό μου. Πῶς θὰ κάμῃς, Κωστή μου, καλέ; Ὅχ! φιάνει νὰ τὸ συλλογιστῶ πὸς μοῦ ἔντεξε μένα τέτοιο πράμα, κὶ ἀμέσως καταλαβαίνω, ἀμέσως νιώθω τὸ τί θὰ εἶναι ὁ καημός σου. Φίλε μου ἀγαπημένε, φίλε μου παράκριβε, φίλε μου ἀγαθὲ καὶ πὸν τόσο τόσο μ' ἀγαπᾷς, κλαίω σὺν τὸ στοχάζομαι καὶ θὰ ἤθελα νὰ σὲ πάρω στὴν ἀγκαλιά μου, νὰ σοῦ ἀποκοιμίσω τὸν πόνο σου μ' ὅλα μου τὰ χάδια.

Τί δάσανο, τί μαρτύριο γρηχτὸ πὸν εἶναι, ἀλήθεια, τέτοιο διάστημα, τόση θάλασσα καὶ τόση γῆς νὰ χωρίζουνε δὺν παιδιὰ πὸν ἀγαπιόυνται ὅπως ἐμεῖς ἀγαπιόμαστε, ὄπλαχνα καὶ πιερά νὰ μᾶς χωρίζουνε. Κωστή, Κωστή, ἔχεις δικιο, φίλε μου, δὲ θὰ βαστάζουμε μήτε ὁ ἕνας μήτε ὁ ἄλλος, δὲ θὰ βαστάζουμε, δὲν μποροῦμε.

Ἡ ὥρα πέντε καὶ τρία τέταρα. — Ἐκεῖ πὸν σοῦ ἔγραφα, Κωστή μου, ἀναγκάστηκα νὰ διακόψω τὸ γράμμα μου, ἐπειδὴ καὶ ἦρθε ἡ ἀξιδέρση μου ἢ Ἐλέγκω καὶ μὲ φώναξε ἢ μάννα.

(Ἄν προέτασα νὰ σοῦ πῶ, μήτε τὸ πρῶτ, στὴ βία μου ἀπάνω, μήτε τὰ πόρεια, στὴ σῆχσή μου, πὸς γύοισε ὁ θεὸς μου ὁ Δημητράκης, ὁ πατέρας τῆς Ἐλέγκω, ξαίρεις, ὁ ἀγαπημένος ἀδερφός τῆς μητέρας, ὁ μεγαλύτερος, πὸν δὲν τὸν ἔχω καὶ πολλὸ σὺν κατὰσχημά μου, γιατί σνηθίζει κὶ ἀνακατιόεται παρτοῦ καὶ σ' ὅλα, μὲ τὸ λογιό του στὴ μύτη καὶ τὸ κάπως δασκάλιο ἕως του κήθησε σὺν πρόγεμα καὶ μόλις μπόρεσα νὰνεθῶ στὴ μιά, πὸν εἶναι ἡ ὥρα μας).

Σὺν ἔγραφε ἢ Ἐλέγκω, κάτι πῆγα νὰ πῶ τῆς φάρτας, πὸν τὴν ἔχουμε σήμερα σπῆτι. — ἔπειτα πῆσα τὸ τοῦ μοι, δηλαδή πῆσαμε τὸ τοῦ μᾶς κ' οἱ δύο μᾶς, φίλε μου, ἐσὺ καὶ γώ, πλάγι πλάγι καὶ μὲ λόπη κοιτάζοντας ὁ ἕνας τοῦ ἄλλουνοῦ τὰ μάτια — καὶ τέλος νὰ σου με πάλε. Μὰ γὰ λίγον καιρὸ μονάχα. Ἡ Ἐλέγκω ἔρχεται σὺν ἔξη νὰ μὲ πάρῃ. Κάτι μὲ θέλει γὰ τὸ σπιτικό τους. — Ποιές, τώρα, δὲ θγαίνω παρὰ ὑστερις ἀπὸ τὸ τοῦ μοι. Τὸ παίρω πάντα μοναχὴ μου σὶἀγαπημένο μᾶς τὸ καμαράκι — μονάχη, ἀγάπη μου, μαζί σου. Κάποιες, νὰ μὲ θυμῶσαι ἢ ἀ-

ρα πέντε καὶ εἴκοσι καὶ νὰ ξαίρῃς πὸς τέτοια ὥρα εἶναι ἢ ψυχὴ μου ὅλη μέσα στὴν ψυχὴ σου — σὰ νὰ μὴν εἶτανε, ἄχ! καὶ τίς ἄλλες ὥρες. Νὰ κ' ἢ Ἐλέγκω φεύγω, νὰ γλυτώσω κὶ ἀπὸ δάμνηνε.

Ἡ ὥρα δέκα τὸ βράδι. — Ματάκια μου, εἶμαι ζαλισμένη, ἀποσταμένη. Κωστή, Κωστή μου, φίλε Κωστή, ἀλάκαιρη μιὰ μέρα μακριὰ σου! Ἐτσι πέρασα μὲ τοὺς ἕρες καὶ μὲ τοὺς ἄλλους. Μόλις δὺν λόγια πὸν καὶ πού, ἀπὸ τὸ πρῶτ! Ἄχ! τί βαθιά μου πὸν ἔνωθα τὴν ἀνάγκη νὰ ἡσυχάσω λιγάκι στὴν ἀγκαλιά σου, νὰ σοῦ τὸ φωνάζω πὸς ὁ ἀγαπῶ καὶ πὸς σὲ θέλω καὶ πεθαίνω, ἀπὸ σένα μακριὰ. Πῆγα μὲ τὴν Ἐλέγκω δίπλα στὴ γειτονιά, γιατί γροῖβει περὶότες, κ' ἔπειτα, γὰ νὰ μὴ χροισαστῶ νὰ πάω σὺν θεοῦ τὸ θράδι μὲ τὴ μάννα, ἔτρεξα σπῆτι τοὺς σὺν ἔξη καὶ τέταρτο. Μὲ κρατήσανε ὅμως μὲ τὸ ξόρι σὺν φαρῖ. Ἄν ξαίρῃς τί πλήξη μὲ πιάνει σὺν εἶμαι σπῆτι τοὺς, μὲ τὸ θεοῦ Δημητράκη καὶ τὴν κόρη του τὴν Ἐλέγκω. Μὰ ὁ θεὸς δὲ χωρατέθει καὶ μοῦ σιάνηκε ἀδύνατο νὰ τοὺς πῶ ἄξιαρα ὅχι. Ἐγὼ, καθὼς βλέπεις, ἀμέσως ὑστερις ἀπὸ τὸ φαρῖ. — Ἄχ! εἶμαι ὑπερβολικὰ κουρασμένη ἀπὸψε, γῶς μου. Ἐκανα μὲ τὴν Ἐλέγκω τὸ γῆρο τοῦ περιβολιστῶ τους, κ' ἐπειδὴ ἔχω λίγη ἀδυναμία καὶ δὲν πολυμπορῶ νὰ περπατῶ μ' ἀγάπεις ὀλίγεται ὡς κ' ἢ μισὴ μᾶς ὥρα περπατο.

Ποῦ εἶναι ὁ καιρός, ὅπον περπατοῦσα τέσσερεις ὥρες τὴ μέρα γὰ νὰ λιγνέγω καὶ δίχως νὰ πάω τὴν ἀναποῖ μου; Θέλιμα ξεπληθες νὰ κουραστῶ λιγάκι σήμερα, γὰ νὰ δοκιμάσω καὶ νὰ διῶ μήπως καὶ κοιμηθῶ καλῆτερα. Ὅχ! Κωστή, νὰ μποροῦσαι! Δὲ φαντάζεσαι, ἀγάπη μου, τί τρέλα πὸν εἶναι νὰ ξαγρυπῶ κανεῖς ἔτσι. — Μ' ὅλα μου τὰ πηγαίνουσιν χρώματα, δὲ σοῦ εἶπα ὡς τώρα πὸς ὁ δοῦλος τὸ φταῖει μὲ τὴν ἀνοησία του, ἂν τὸ γράμμα μου δὲν ἔγραφε σήμερα τὸ πρῶτ. Στοχάσου πὸς ὅ τι κὶ ἂν τοῦ παρὰγγεῖλα, ὁ ἀσυνειδήτος οἰχνεῖ τὸν ἀλίκο, δίχως νὰ πῆ λέξη, ἐκεῖ πὸν νοστήρουνε τὰ γράμματα φανταῖται πὸς εἶτανε πολλὴς κόπος καὶ δὲν κατῶρθως νὰ μιλήσῃ τοῦ ἐπάλληλου. Ὁ ἐπάλληλος, πὸν γροῖζει πῶ τὸ δοῦλο, ἀπὸ τίς χλίτες φορὸς πὸν τὸν εἶδε, σταμπάρε τὸ γράμμα καὶ τοῦ λέει πὸς τώρα δὲ νοστήρουνε πῶ γράμματα παρὰ τοῦ μὲ τίς ἑννιά, καὶ πὸς θὰ γέγῃ τὸ γράμμα μᾶς μὲ τὸ ἐρχόμενο ταχυδρομεῖο. Θέλει ὁ δοῦλος νὰ τὸ ξαναπάρῃ κὶ ὁ ἄλλος τοῦ ξηγᾷ πὸς πρέπει νὰ τᾶσῃ, ἄσπῶ, λέει, θὰ γέγῃ ἄθροιο, (ἴσως ἔχει κανένα ταχυδρομεῖο ἀνέλπιστο : Νὰ δώσῃ ὁ Θεός). Καὶ νὰ σου πῶ ὁ κοιτὸς ὁ Μανόλης τᾶσῃ καὶ δοῦμο. Πρῶτα περῶ σὺν θεοῦ Δημητράκη, κάτι νὰ πῶρη, καὶ κατόπι γροῖζει, καὶ σὺν τὸν φωνάζω νὰ μᾶς τὸ ἀπογίνει μὲ τὸ θησαυροῦδὶ μου, ἀρτίζει καὶ μοῦ δηγᾷται ἡσυχᾶ ἡσυχᾶ καὶ γελαστῶ ὅλο τὸ ἱστορικό.

Μπορεῖς πῶ νὰ φανταστῆς τί τιμᾶς μοῦ κᾶτέθηκε. Γλήγορα τοῦ λέω νὰ ξαναπάρῃ στὴν πόστα, νὰ παρακαλέσῃ τὸν ἐπάλληλο νὰ τοῦ δώσῃ πίσω τὸ γράμμα, καὶ νὰ τὸ βάλῃ τίποτε ὁ Μανόλης μὲ τᾶλλα τὰ σὺνσητα καὶ τὰ σνηθισμένα.

Τοῦ τὸ δίνονε πίσω, μπαίνει στὴ σάλα, ὅπον ἐτοιμάζονε τὸ πακέτι, καὶ κάποιος τοῦ λέει πὸς καὶ γὰ τὰ σνηθισμένα τὰ γράμματα, γὰ τὰ πλά, πέρασε ἢ ὥρα, πὸς σφαλνᾷ σὺν δέκα.

Ὁ δοῦλος ἐπιμένει καὶ τὸν συμβουλέθει ἕνας ὁ

πάλληλος γὰρ τὸ βάλλη τὸ γραμμία καὶ πὼς μπορεῖ γὰρ ἰσχυρῶς. Κ' ἔτσι ἔκαμε ὁ Μανόλης. Μὰ ἐγὼ, μάτια μου, δὲν ἔχω τὴν παραμικρὴ ἐλπίδα κ' εἶμαι βέβαιη πὼς τὸ φτωχὸ μου τὸ γραμματάκι (γραμματάκι, δηλαδή, τὸ φέρνει ὁ λόγος, γιατί θὰ διῆς πὼς εἶναι τόμος σωστός), πὼς τὸ φτωχὸ μου τὸ κακόμοιρο τὸ γραμματάκι, ποὺ θὰ σοῦ ἔφερνε τὸν καμμό μου ὄλονε, ὅλη μου τὴν ἀγάπη, ἔμεινε στὴ θουνά μας καὶ πὼς θὰ τὸ λάβῃς μονάχα μὲ τὸ σημεριῶ μου, τοῦτο, μὲ τὸ ἐρχόμενο ταχυδρομεῖο.

Πῶς, ἀχ! πὼς θὰ κάμῃς, λατρεμένη μου ἐσύ, δίχως εἶδησι καμιά, ἴσια μὲ ποὺν γὰρ ἦν; Δὲ, θέλησα γὰρ σοῦ τελεγραφήσω ἀμέσως, — δὲ μοῦ εἶναι καὶ πολλὸ ἔφραλο — γιὰ γὰρ μὴ σὲ ἀνησυχῶ ἀπὸ σήμερον. Μὰ τὴ μέρα τὴν ἴδια, ποινὸν ποιῶν, θὰ σοῦ βγάλω τελεγράμμα καὶ πειδὴ δὲ θὰ μοῦ εἶναι βολετό γὰρ σοὶ τὰ ξεδιμπίσω. θὰ βάλω μονάχα δὲ ἄλλα γιὰ : « Τ α χ ι δ ε ρ ι ε ἰ ο ἰ λ λ α ξ ε ». Ἐὰν μὴν τύχη καὶ στοχασιῆς ὁ Θεὸς ξαίρει τί γιὰ τὴν ὑγεία μου ἢ γιὰ τίποτις ἄλλο καὶ χάσις τὸ νοῦ σου.

Ἴδῃ δὲν ἔχεις καλέ μου, πόσο καὶ πόσο βασανίζομαι τώρα κ' ὅλη τὴν ἐπόθεσι ἀμνή. Ἄλλα γὰρ οὐλογοιστῶ δὲν ἔχω ἀπὸ τὰ δικὰ μας. Ἄδύνατο γὰρ ξακολοιθῆσω. Ἦ κούραση πάρα πολλή. Σὲ φιλῶ κ' ὅλη μου τὴν ψυχὴ καὶ μὲ τὴ ζωὴ μου ὅληνε. Σ' ἀγαπῶ.

(Ακολουθεῖ)

ΤΑΠΕΙΝΑ

Σκέβω καὶ προσκυνῶ
τὸ κάθε ταπεινὸ,
καὶ τὸ σκουληκὶ καὶ τὸ φτωχὸ τὸ λουλουδάκι.
Στέκει καὶ ἰσχυρῶς,
τώραϊο, τὸ μαγικὸ,
θλιμμένο τριγουνάκι.

Κι ἂν εἶναι τὸ σπιτάκι μου κλειστό,
ἀποληγομνημένος μέσα στὸ
μικρὸ μου περβολάκι,
ἀκούω μιὰ προσευχή,
ποὺ ἀγνὴ φωνή,
τονίζει στὰ κλαδιά — κάποιον πουλάκι.
Καὶ πάω καὶ κάθουμαι γὰρ πιῶ
μὲ τοὺς λεβέντες μου τὸ πιῶ
γλυκὸ κρασάκι,
πέρα, στὸ ταπεινὸ,
τὸ σκοτεινὸ,
στὴν ἄκρια τοῦ χωριοῦ, πικακιάκικι.

Τὰ πονεμένα χεῖλια θὰ μοῦ εἰποῦν
ποιοὶ ξαίρουν γάγαποῦν,
καὶ γὰρ πεθαίνουν
καὶ στὰ θολὰ τὰ μάτια θὲ γὰρ ἰδῶ
πόσες ἀγνὲς ψυχὲς σὶν κόμο ἐδῶ
οὐκ ἀπαρτεταμένες ἀπομένουν....

ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ

Ν. ΓΚΑΡΙΝ—ΜΙΧΑΗΛΟΒΣΚΗ

Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

.....Καὶ δὲ θὰ παραχωρῶσε
ὁ ἄνθρωπος τὴ θέση του στους ἀγγέλους,
καὶ μὲ τὸ σὺ θάνατο δὲ θὰ λύγισε,
ἃ δὲν εἶχε ἀδύνατη θέληση.

Κάτω ἀπὸ τὸ θόλο ἰριδοχρώματον οὐρανοῦ, πολὺ σιμά στὴ βαθυγάλαξη θάλασσα, ζοῦσε ἕνας μεγάλος καλλιτέχνης.

Οἱ ἄνθρωποι τὸν εἶχανε γιὰ μεγαλοφυῆ.

Τόσο τιποτένιο ὅμως εἶτανε κείνο, ποὺ ἔβγαυε ἀπὸ τὰ χεῖρια του, μπροστὴ σὲ κείνο ποὺ ποδοῦσε γὰρ κάμει!

Ποδοῦσε!... Ποδοῦσε σὲ ἐξάισια πλαστικὴ εἰκόνα γὰρ κλείσει ὅλη τὴν ἀγνόητη τοῦρανοῦ, ὅλη τὴν δημιουργία τῆς γῆς.

Κι ὁ τεχνίτης ἀναζητοῦσε ἐπίμονα τὴν ἐξάισια μορφή τῆς ψυχῆς του. Τὴ ζητοῦσε στὴν τρυφερὴν ἀνάσα τῆς ἀνοιξιῆς, διὰν οἱ πασκαλιὲς κ' οἱ ἀμυρδαλιὲς τὸν ἔρραναν μὲ τὰ λούλουδά τους· σὶς σκοτεινὲς νύχτες θερμοῦ καλοκαιριοῦ, διὰν τόσο παθητικὰ χινοῦσε ἢ θάλασσα πάνω στὰ κροκιάκι τοῦ περβολιοῦ του· σὶς ἀσάλευτο χυρόπυρο, διὰν ὀλόκερο μὲ τὴ χροσαφένια του σπολὴ καὶ τὰ ὄνειροπολήματά του γιὰ τὸ καλοκαίρι ἔγερνε ἀπάνω του καὶ τρυφερὰ ψιθύριζε κομπλιμέντ' αὐτῶν· τὸ χειμῶνα, διὰν φουστῶσε ὁ παγερός ἄνεμος κ' ἢ ὄροχὴ ἔδερνε τὰ παράθυρα καὶ μὲς σὶς τζάκι πορφυρίζε ἢ φωτιά. Στὶς θαμπὲς ὀπτασιὲς ἔδλετε τὴ μορφή τῆς ὁ καλλιτέχνης καὶ ἔαφνον ἔάνοιξε μιὰ φορὰ ὅλη τὴν πολυαρκαμένη μορφή τῆς. Τὰ αἰῶνια χρώματα τῆς δόξης γινόντανε τὸ ἕνα σὶς ἄλλο, ὁ ἥλιος χρύσωνε καὶ τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ θάλασσα, κ' διὰν ἄγγαξε τὰ νερά τῆς καὶ πυρωθῆκανε μαζί οὐρανοῦ καὶ θάλασσα, τότε σὲ ἄδυσσο φῶτων ἀντίκρουσε ὁ τεχνίτης, ἐκεῖ σὶς παραθύροι, ἀπὸ γαλαζόπετρα καὶ φλόγα σὶς ἀγνωστο πέραν, τὴν ὑπέροχη σὶς ὄνειρο, σὲ ρεμβασμὸς, τὴν ἐξάισια μορφή τῆς ψυχῆς του.

Αὐτὸ εἶτανε μόνο γιὰ μιὰ στιγμή, μιὰ ἐξαιρετικὴ στιγμή ὑπερέντασης, ποὺ ὁ ἄνθρωπος πολλὰς φορὰς ἔπερνα τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του, τὴ δύναμή του. Μὲ τὴ δύναμη καθάριας ἐρωτευμένης ψυχῆς ὁ τεχνίτης μπόρεσε γὰρ κρατήσῃ στὴ φαντασία του τὴν εἰκόνα ἐκείνη καὶ γὰρ τὴ ζωντανέψει σὶς μάραρο.

Πολὺ σιμά στὴ γαλάξια θάλασσα, ἀντάμα σὶς τὸπο ἐξείνο, ὅπου σὶς οὐρανὸ εἶτανε μαζευμένοι σὲ σὲ συμβούλιο οἱ Θεοί, σάρκασε ὁ μεγάλος τεχνίτης τὴ μορφή τῆς, σὲ ζωντανὸ, μαγευτικὸ σῶμα.

Μὲ κατάπληξη οἱ Θεοὶ κοιτάζανε κ' ἔλεγον·

— Αὐτὸς ἐκεῖ δημιουργήσε κατὶ ἄσῳμα μεγαλιότερο ἀπὸ κείνο, ποὺ δημιουργήσαμε μεις.

Καὶ οἱ Θεοὶ τοῦ εἶπαν·

— Ναι, εἶσαι μεγάλος τεχνίτης, ἴσος μὲ μᾶς. Ζήτισε λοιπὸν ἀπὸ μᾶς δὲ, κ' θέλεις.

— Χαρίστε τῆς ζωῆς. Δὲν τὸ ζητῶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου, μὰ γιὰ γὰρ νὰ μπορέσει γὰρ ξεκληρώσει τὸν προσωρισμὸ τῆς στὴ γῆ.

— Ναι, λοιπὸν, ἂς γίνει. — εἶπαν οἱ Θεοί.

Καὶ τὸ ἔγαλαμα ἀγάθησε.

Μὰ τὴ στιγμή αὐτή, τί εἶτανε ποὺ ἔκανε ὁ τεχνίτης, διὰν ἐκείνη γυμνή, — ὅλα τὰ θέληματα τῆς γῆς,